

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

PROPOSAL

پروپوزال

مركز آموزش
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

مركز آموزش
روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

کارگاه آنلاین
روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

ISI
Scopus

مركز آموزش
آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترکیه های جستجو

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترکیه های جستجو

نظریه فرهنگی تجربه ایرانی مدرنیته

نعمت الله فاضلی¹

مهمترین مسأله اجتماعی و فرهنگی که علوم اجتماعی و انسانی ایرانی باید آن را در کانون گفتمان خود قرار دهد ارائه درک و شناختی روشن از وضعیت و نسبت میان جامعه ایران و تجدد در جهان کنونی و معاصر است. به هیمن دلیل فیلسوفان، جامعه شناسان، مورخان، روشنفکران و محققان ادبی و ادبای ایرانی طی سال های گذشته به نحو گسترده ای برای نشان دادن و تحلیل تجربه تجدد در ایران تلاش کرده اند. این تلاش ها تاکنون منجر به ظهور دیدگاه های متعدد در این زمینه شده است. برخی از «نظریه انحطاط» و «امتناع اندیشه» دفاع می کنند و قائل به این نیستند که تحول بنیادی در ایران معاصر رخ داده است. برخی دیگر از «نظریه عقب ماندگی» دفاع می کنند و معتقدند استعمار یا فرهنگ ایرانی امکان توسعه همه جانبه ما را نمی دهد. برخی دیگر نیز جامعه ایرانی را جامعه ای استبدادی می دانند و «حکومت خودکامه» را علت تاریخی عقب ماندگی می شناسند. در مقابل، نظریه طرفداران تغییر و تجدد ایرانی وجود دارد. براساس این دیدگاه یا نظریه، جامعه ایرانی تغییر کرده و به سوی مدرن شدن در حال تغییر دائمی است. نگارنده از جمله این گروه محققان است.

با توجه به آن چه گفتیم هدف این مقاله تشریح رویکرد فرهنگی به تجدد در ایران است. ایده اصلی این است که جامعه و فرهنگ ایران طی یک قرن و نیم گذشته در مواجهه با شرایط تاریخی معاصر که معمولاً آن را با مفهوم تجدد (modernity) توضیح می دهند توانسته است تجدد را متناسب با مقتضیات و الزامات فرهنگی و تاریخی ویژه خودش تجربه و ابداع کند. منظور از تجربه کردن تجدد و ابداع آن این است که انسان و جامعه ایرانی مانند تمام جوامع متمدن معاصر دیگر در معرض مجموعه نیروها یا عوامل تحول زای فرهنگی و اجتماعی تجدد قرار گرفته و تحت تأثیر این عوامل لاجرم ساختارهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی آن متناسب با امکانات و الزامات تاریخی و فرهنگی اش دگرگون شده است. عوامل تحول زای شامل فناوری ها، دانش ها، شهرنشینی و نهادهای اجتماعی جدید (مانند بروکراسی، پارلمان، دانشگاه، نظام مدرسه ای) هستند. این گزاره که انسان و جامعه ایران متجدد شده است و تجربه بومی و محلی خود از تجدد را ابداع و تجربه کرده است، منتقدان جدی و پر شماری دارد. همچنین برخی محققان و نظریه پردازان اجتماعی در سال های اخیر از نظریه تجدد ایرانی دفاع کرده اند. من در این مقاله ابتدا رویکردهای مخالف و رقیب را تشریح می کنم. سپس آنها را نقد کرده و نظریه تجدد بومی را شرح می دهم. هدف از تشریح نظریه تجدد بومی عبارت است از دفاع از این نظریه و تکمیل آن از طریق ارائه روشی مردم نگارانه و پدیدارشناسانه برای نشان دادن تجدد بومی در ایران. در این رویکرد مردم نگارانه از دیدگاه «تجربه مدرنیته» مارشال برمن (1379) در کتاب مشهور خود با همین عنوان کمک گرفته شده است. مارشال برمن برای توضیح رویکرد خود از روش تفسیر متن استفاده می کند و با استناد به نحوه بازنمایی انسان و جامعه معاصر در متون ادبی بزرگ، ایده خود را شرح می دهد. در اینجا سعی خواهد شد به جای تحلیل و تفسیر متن های ادبی، با استناد به بستر اجتماعی و واقعیت های جامعه امروز ایران براساس تجربه های زیسته نویسنده از منظر سوژه مدرن، تجربه تجدد ایرانی توصیف و تحلیل گردد.

واژگان کلیدی: مدرنیته، تجدد ایرانی، نظریه فرهنگی، تجدد بومی در ایران.

¹ عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی (nfazeli@hotmail.com)

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

PROPOSAL
پروپوزال

پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

دکتره تهرانی

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

دکتره تهرانی

کارگاه آنلاین
روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

ISI
Scopus

آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

دکتره تهرانی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو